

**LOKAL RAMMEPLAN FOR
BARNEHAGENE I
HEMNE KOMMUNE**

2001 - 2004

Forord

Barnehagene i Hemne har i lang tid følt behov for et lokalt overordna styringsdokument i forhold til planlegging og daglig drift av barnehagen. Våren 2000 tok styrergruppen sammen med oppvekstadministrasjonen fatt på å arbeide ut et plandokument som skal være felles for alle barnehagene i kommunen. Bidragsyttere i arbeidet har hovedsakelig vært barnehagestyrene og pedagogisk konsulent ved oppvekstkontoret.

Dokumentet er ment å være en lokal rammeplan for barnehagevirksomheten i Hemne kommune. Den sentralt vedtatte "Rammeplan for barnehager" skal naturligvis danne basis for barnehagevirksomheten, men den lokale planen skal vise hva barnehagene i Hemne skal vektlegge i det videre arbeidet med barnehagens øvrige plandokumenter.

Planen skal gjelde for en periode på 4 år, 2001 - 2004 og rulleres.

Kyrksæterøra, 02.01.2001

Randi Vaagan

Wenke Hyttnes

Elin Bondhus

Ingvild M. Haugen

Eva-Laila Sponland

Hildegunn Vatna

Olav Steigedal

Barnehagene i Hemne kommune
Lokal rammeplan 2001 - 2004

Innhold	Side
1.0 Innledning	4
1.1 Historikk	4
2.0 Lovgrunnlag	5
2.1 Vedtekter	5
2.2 Reglement	6
3.0 Kvalitet	9
3.1 Syn på kvalitet	10
4.0 Pedagogisk grunnsyn	11
4.1 Syn på barn	11
4.2 Syn på oppdragelse	11
4.3 De voksnes rolle i oppdragelsen	12
4.4 Syn på utvikling og læring	12
5.0 Sosial kompetanse	13
5.1 Empati og rolletaking	14
5.2 Selvkontroll	14
5.3 Selvhevdelse	14
5.4 Pro-sosiale handlinger	14
5.5 Lek - glede - humor	14
6.0 Leik	15
7.0 Voksenrollen	16
7.1 Ulike roller voksne har i barnehager	16
8.0 Kompetanseutvikling	18
8.1 Barnehageledere	18
8.2 Øvrige personale	19

1.0 INNLEDNING

I Hemne kommune er det seks barnehager, fire kommunale og to private barnehager. Fire barnehager, to kommunale og to private, er lokalisert til Kyrksæterøra. De andre to barnehagene er lokalisert i Vinje skolekrets og Stamnesdalen skolekrets. Svanem skolekrets mangler barnehage i lokalmiljøet. Dekningsgraden er ca 50 % for barn over 3 år og ca. 12 % for barn under 3 år.

1.2 Historikk

Bakkely barnehage er den eldste barnehagen i Hemne. Barnehagen er kommunal og ble etablert midt på 1970-tallet som en enavdelings barnehage med plass til 18 barn i alderen 3-7 år. I 1982 ble Bakkely barnehage påbygd og utvidet med en ny avdeling for samme aldersgruppe. Høsten 1997 ble barnehagen ombygd til også å kunne ta inn barn under 3 år. Barnehagen er kommunalt eid.

Vinje-(øra) barnehage ble etablert på tidlig 1980-tall som korttidsbarnehage for 16 barn i alderen 3-7 år. Barnehagen ble etablert i leide lokaler i underetasjen i Vinjetun samfunnshus - Vinjeøra skole. Sist på 1980-tallet ble oppholdstiden utvidet til heldag med 2 barnegrupper med 16 barn i hver gruppe - 3 dager en uke og 2 dager påfølgende uke. I 1994 ble barnehagen etablert i nybygde lokaler med plass til 15 barn i aldersgruppen 0-7 år i et heldagstilbud. Barnehagen er kommunalt eid.

Stamnesdalen barnehage ble etablert i 1981 som korttidsbarnehage for 15 barn i alderen 3-7 år med inntil 4 timer oppholdstid pr. dag. Barnehagen var lokalisert til Stamnesdalen skole. I 1982 ble oppholdstiden utvidet til inntil 6 timer pr. dag. Antall barnehageplasser ble redusert til 8. Barnehagen har holdt åpen 3 dager pr. uke. Åpningstiden pr. dag er senere utvidet slik at barnehagen i dag har heldagsåpent 3 dager pr. uke. Fra nyttår utvides antall dager pr. uke til 4. Barnehagen er kommunalt eid.

Haugatun barnehage ble etablert i 1982 som halvdagsbarnehage for 16 barn i alderen 3-7 år lokalisert til Haugatun grendehus i Haugen boligområde, Kyrksæterøra. I 1985 ble driften endret slik at barnehagen tok inn 2 grupper med 16 barn i hver gruppe med opphold 3 dager en uke og 2 dager påfølgende uke. Senere er åpningstiden gradvis endret slik at oppholdstiden for barna er tilpasset behovet. Barnehagen er privateid.

Labbetuss barnehage ble etablert høsten 1987 under navnet Brattdalen barnesenter lokalisert til Hans H. Thaulows privatbolig i Brattdalen 12. Barnehagen var godkjent for inntil 10 barn i alderen 0-7 år. I 1989 flyttet barnehagen inn i leide lokaler i Grøtvågen, "Alfheim", boligen til tidligere verftseier av Vågen Verft, Anders Kjønsvik. Driften ble utvidet slik at barnehagen kunne ta inn inntil 18 barn. Etter hvert skiftet barnehagen navn til Labbetuss barnehage. Sommeren 1999 flyttet Labbetuss inn i egne nyinnredede lokaler i Støllia, "Soldatheimen". Nå ble driften godkjent uten begrensning i alder og oppholdstid. Barnehagen er privateid.

Grøtnes barnehage ble etablert i nybygde lokaler og satt i drift 1. april 1990. Barnehagen er en heldagsbarnehage med 2 avdelinger og som er godkjent uten begrensning i alder eller oppholdstid. Barnehagen er kommunalt eid.

2.0 LOVGRUNNLAG

Overordna nasjonale styringsdokumenter skal danne grunnlag for all barnehagedrift i Hemne.

- Lov av 5. mai 1995 nr. 19 om barnehager.
- Forskrift til lov av 5. mai 1995 nr. 19 om barnehager.
- Rammeplan for barnehagen.

2.1 Vedtekter for kommunale barnehager

§ 1: EIERFORHOLD

Kommunale barnehager i Hemne eies og drives av Hemne kommune som et offentlig foretak. Oppvekststyret ivaretar kommunens oppgaver som eier av kommunale barnehager.

§ 2: FORMÅL

Kommunale barnehager skal sikre barna gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forbindelse med barnas hjem. Virksomheten skal til enhver tid drives i samsvar med gjeldene lover og forskrifter for barnehagevirksomhet.

§ 3: OPPTAKSMYNDIGHET

Skolesjefen foretar opptak av barn i barnehagen på grunnlag av tilråding fra barnehagens styrer. Opptaksmyndigheten kan delegeres til en særskilt opptaksnemnd eller til barnehagestyret ved den enkelte barnehage. Opptaksmyndigheten venter med å disponere alle plasser i påvente av eventuelle klager.

Søknad om opptak fremmes på fastsatt skjema etter forutgående kunngjøring.

§ 4: OPPTAKSKRITERIER

Følgende kriterier skal legges til grunn ved innstilling til opptak:

- * Barn med funksjonshemninger etter barnehagelovens § 10.
- * Barn fra språklige og kulturelle minoriteter.
- * Barnets og/eller foreldrenes helsetilstand.
- * Barn fra område med spredt bosetting og barn som bor ved trafikkfarlig vei.
- * Barn med behov for miljøendring.
- * Barn av foreldre med dårlig økonomi og/eller stor forsørgelsesbyrde.
- * Barn av foreldre der begge er i fast arbeid.
- * Barn av enslig forsørger.
- * Enebarn.

§ 5: OPPTAKSPERIODE OG OPPSIGELSESRIST

Opptak i barnehagen gjelder til barnet begynner i skolen eller til barnehageplassen sies opp. Oppsigelsesfristen er en måned fra den første (1.) eller femtende (15.) i måneden.

Ukentlig oppholdstid tilpasses og avtales hvert år før begynnelsen til nytt barnehageår. Avtalen gjøres gjeldende for et helt barnehageår om gangen og underskrives av barnets foreldre/foresatte og av barnehagens styrer og er bindende for begge parter.

I særlige tilfeller kan det i barnehageåret inngås ny avtale om oppholdstid.

Barnehagene i Hemne kommune
Lokal rammeplan 2001 - 2004

§ 6: ÅPNINGSTIDER

Kommunale barnehager er normalt åpen fra kl. 0645 til kl. 1615 alle hverdager unntatt lørdager. Åpningstiden kan være en annen både med hensyn til antall timer pr. dag og antall dager pr. uke når lokale forhold gjør det nødvendig.

§ 7: FORELDREBETALING

Satser for foreldrebetaling fastsettes av kommunestyret. Kommunen sørger for innkreving hver måned etter oppgave fra barnehagen.

§ 8: AREALUTNYTTING

Grunnord for arealutnytting i kommunens barnehager er fastsatt av kommunestyret til 4,5 m² leke- og oppholdsareal pr. barn. Grunnordene gjelder barnehageavdelinger med barn over 3 år. For barnehageavdelinger med barn under 3 år er normen 6,75 m² leke- og oppholdsareal pr. barn.

2.2 Reglement for kommunale barnehager i Hemne

I ALDERSBESTEMMELSE

Bakkely barnehage	0-6 år
Vinje barnehage	0-6 år
Stamnesdalen barnehage	3-6 år
Grøtnes barnehage	0-6 år

II ÅPNINGSTIDER

Bakkely barnehage	kl. 06.45 - 16.15.
Grøtnes barnehage	kl. 06.45 - 16.15.
Vinje barnehage	kl. 06.30 - 16.30.
Stamnesdalen barnehage	kl. 07.00 - 16.30. (Tre dager pr. uke).

Barnehagene er stengt på lørdager.

Barn som uten gyldig grunn ikke hentes innen åpningstidens slutt, kan miste plassen sin.

III FERIER

Barnehagen holder stengt i juli måned for avvikling av personalets ferie, planlegging, vedlikehold o.l. Andre fridager i forbindelse med høytider o.l. vil bli kunngjort i god tid for foreldrene.

IV KONTINGENTSATSER OG FRIPLASSORDNINGER

Prisen for opphold fastsettes av Hemne kommune. Ved hovedopptak betales fra opptaksdato (barnehagestart). Barn som av særlige grunner må begynne senere, kan etter søknad til oppvekststyret få redusert betalingsssats. Barn som opptas i ledige plasser senere i barnehageåret, betaler for hel eller halv måned avhengig av om barnet er tildelt plass før eller etter den 15. i måneden. Betalingen skjer forskuddsvis og er bindende.

Barnehagene i Hemne kommune
Lokal rammeplan 2001 - 2004

Satsene fastsettes på basis av begge foreldrenes (familiens/husstandens) siste års samlede nettoinntekt. For samboere (papirløse ekteskap) fastsettes betalings-satsen etter samlet inntekt.

Ved ledig kapasitet (permisjon, sykefravær og lignende) leier barnehagene ut enkeltplasser. Det betales en dagsats for slik opphold som fastsettes av kommunestyret. Tilfeldig opphold av sammenhengende varighet over mer enn 1/2 måned, betales med vanlig månedssats for heldagsopphold – minimum 1 måned. Oppholdet gir ikke rett til fast plass i barnehage uten opptak etter vanlig søknad.

Barn som er tildelt plass, men som ikke benytter den, får ikke fradrag i oppholds-betalingen.

BARNEHAGESATSER VEDTATT I HEMNE KOMMUNESTYRE 19.12.00.
KONTINGENT PR. MÅNED.

	<u>Heldag</u>	<u>36 t/uke</u>
Under 3 G	1.440	1.091
Over 3 G - 5G	2.180	1.652
" 5 G - 7 G	2.914	2.208
" 7 G	3.654	2.769

Dagsats kr. 150 opphold minimum 6 timer pr. dag
Timesats kr. 35 opphold mindre enn 6 timer pr. dag
Kostpenger kr. 5 pr. oppholdsdag
Annen oppholdstid beregnes forholdsmessig.

1. Det gis friplass for opptil 20 timer pr. uke til barn med funksjonshemninger som gis spesialpedagogisk opplæring i barnehagen. anbefaling fra sakkyndig, faglig organ må foreligge
2. Søskenmoderasjon for barn med opphold i barnehager beregnes med 25 % for hvert av barna etter at eventuelt andre moderasjoner er trukket fra. Søskenmoderasjon for barn med opphold i barnehage og SFO beregnes med 25 % for hvert av barna etter at evt. andre moderasjoner er trukket fra. Ordningen gjelder også når ett eller flere barn er innvilget friplass etter pkt. 1.
3. Søknad om friplass/moderasjon avgjøres av rådmann.
4. Barnehagekontingenten betales for de månedene barnehagen holdes åpen. Barnehagene er stengt i juli måned.
5. Statlige og kommunale midler som blir stilt til disposisjon til ekstratiltak for funksjonshemmede/vanskeligstilte barn, føres på egen konto i kommunebudsjettet.
6. Søknad om friplass/moderasjon fremmes på eget skjema.

V AVTALE OM OPPHOLDSTID

1. Oppholdstiden tilpasses brukernes behov før oppstart av nytt barnehageår.
2. Avtale inngås for ett barnehageår av gangen. Den er bindende og utstedes i to eksemplarer.
3. Avtalen underskrives av barnehagens styrer på vegne av Hemne kommune og av barnets foreldre/foresatte.
4. Det kan i særlige tilfeller avtales annen oppholdstid i avtaletiden. Det må fremmes skriftlig søknad med begrunnelse. Barnehagens styrer fatter vedtak.
5. Bestemmelsen om oppsigelse av plass gjelder som bestemt i vedtektenes § 5 og reglementets pkt. X.

VI FRAVÆR/SYKDOM

Fravær meldes så snart som mulig til barnehagen. Syke barn må ikke oppholde seg i barnehagen av hensyn til barnet selv og smittefaren. Møter barnet uregelmessig gjennom lengre tid, kan retten til plassen tapes.

VII BARNETS TØY

Alle barn må ha tøfler, sandaler eller innesko, ikke tresko. Barna skal være kledd slik at de kan delta i lek og aktiviteter så vel ute som inne. Alt tøy må være navnet, også fottøy.

VIII MAT

Barna skal ha med mat. Melk serveres i barnehagen.

IX FORELDREMØTER

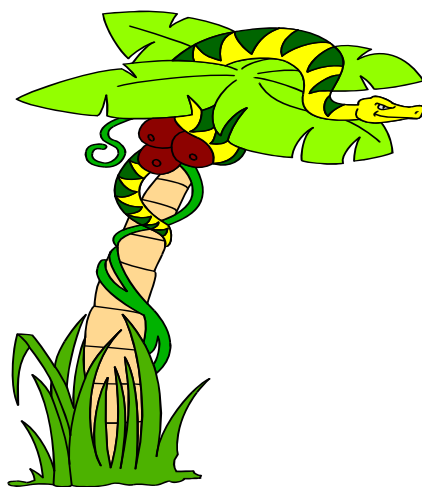
Det blir arrangert foreldremøter to ganger hvert halvår. Et godt resultat i arbeidet med barna avhenger av samarbeid mellom hjemmet og barnehagen. Mødre og fedre, foresatte, oppfordres til å møte.

X OPPSIGELSE AV PLOSS

Oppsigelsestiden er **en** måned fra den 1. eller 15. i måneden. Plass som sies opp med virkning etter 1. mai må det betales kontingent for ut barnehageåret. (Plassen må sies opp senest 1. april). Hvis familien p.g.a. spesielle forhold må ta barnet ut av barnehagen, kan det etter søknad gjøres unntak

XI LEKER

Barnehagen har intet ansvar for private leker.

3.0 KVALITET

Kvalitet i barnehagen er et viktig emne for alle som er opptatt av omsorg for barn. Og begrepet ble lansert i forhold til barnehagen første gang i St.melding nr. 8 87/88 "Barnehagen mot år 2000". I kapittel 4, om barnehagens kvalitet nevnes det at det burde eksistere en landsomfattende rammeplan for barnehagen. Dette utløste arbeidet mot en felles rammeplan som ble vedtatt med virkning fra 01.01.96

I tillegg kom St.melding nr. 27 1999 - 2000 "Barnehagen til beste for barn og foreldre". Kvalitet er et sentralt tema i meldinga og regjeringa legger opp til en 3-årig kvalitetssatsing i barnehagesektoren.

Rammeplanen er en plan for kvalitet, med bakgrunn i rammeplanen blir barnehagen god når den:

- gir barna muligheter for å utvikle en basiskompetanse gjennom lek og læring i sosialt samspill og gjennom arbeid med de ulike fagområdene.
- gir barna frihet, med mulighet for selv å styre sin hverdag.
- ikke har et program som er fasttømret, men er fleksibel i sin bruk av planene og åpner for gode opplevelser.
- gir de ansatte yrkesglede og muligheter til faglig og personlig utvikling.
- hele tiden er i utvikling, både organisatorisk og pedagogisk i forhold til målsettinger og nærmiljø.

Det første skrittet i kvalitetssikringa av barnehagetilbudet består i å identifisere kriterier for kvalitet. Deretter må man forstå samspillet mellom kvalitet og barns utvikling.

Kvalitet er et relativt begrep, ikke en objektiv realitet. Det er også et dynamisk begrep fordi det forandrer seg over tid. Mange har meninger om kvalitet i barnehagen, derfor reflekterer innholdet i begrepet ulike oppfatninger, behov og innflytelse fra ulike brukergrupper. F.eks. personalet, foreldre/foresatte, barn og eiere.

Barnehagevurdering gir ingen målbare resultater. Omsorg, trygghet, nærhet osv. er vanskelig å få fram i rene tall, derfor vil vurdering av barnehagen være en subjektiv oppfatning. Ulike barnehager med ulike opplegg kan ha ulike kvalitative sider som vanskelig kan settes opp mot hverandre.

Som et ledd i kvalitetssikringa vil det i barnehagen bli foretatt årlige brukerundersøkelser ved hjelp av spørreskjema til foresatte og personalet, jevnlig samtaler med barna som systematiske observasjoner av barnegruppa.

3.1 Syn på kvalitet

At:

- foreldrene opplever barnehagen som en trygg plass å ha barna sine.
- vi tar utgangspunkt i de rammene vi har og arbeid ut fra det for å gi barna omsorg og trygghet
- vi gir barna varierte opplevelser som utgangspunkt for lek og læring
- vi sikrer barna en venn/lekekamerat
- vi setter inn tiltak for barn som strever
- de personalet har yrkesglede og er stolte av jobben sin
- personalet skoloring og kompetanseutvikling
- vi er en organisasjon i utvikling
- vi har rutiner for HMS-arbeid

4.0 PEDAGOGISK GRUNNSYN

”Pedagogisk grunnsyn ” som begrep kan oppleves å være vanskelig å få tak på, men i vår sammenheng handler det om virkelighetsoppfatning, verdier og holdninger som ligger til grunn for den måten vi utfører arbeidet vårt på.

Når vi velger noen verdier framfor andre har det noe med vår virkelighetsoppfatning og holdninger å gjøre. Enkelte valg kan vi vanskelig forklare, men i forhold til arbeidet i barnehagen er vi forpliktet til å bevisstgjøre oss våre valg.

Derfor må vi ta stilling til syn på barn, oppdragelse og læring/utvikling da dette har konsekvenser for arbeidet vårt i barnehagen.

Vårt pedagogiske grunnsyn er ikke konstant. Det vil trolig og ønskelig være i utvikling så lenge vi står i en eller annen pedagogrolle i forhold til barn. Ny erfaring og nye kunnskaper gir oss stadig nye muligheter til å reflektere over livet, verdier og barns egenskaper som vil påvirke vår yrkesutøvelse på.

4.1 Syn på barn

Vi har et positivt menneskesyn. I praksis vil det si at vi som voksne prøver å se situasjoner ut fra barnas perspektiv, vi vil møte dem med godvilje og sette oss inn i deres planer og handlinger.

Hvert barn er unikt med sine forutsetninger. Dette skal vi ha respekt for. Barndom er dermed en vekst ut fra egne forutsetninger. Som voksne er vår oppgave å legge til rette for et stimulerende og motiverende miljø. Vi må huske at barndommen er en livsfase med egenveid. Deres selvoppfatning dannes i møte med andre mennesker. Barn lærer derfor mye om seg selv og andre i det daglige samspillet. I følge ”speilbilde-teorien” speiler vi oss i reaksjoner fra andre.

Leiken er en viktig aktivitet for førskolebarnet da de fleste bruker mye tid på å leike. I god leik utvikler barn alle sider ved seg selv. Derfor må vi legge til rette dagen slik at barn får muligheten til å leike. (Tid, rom og ting.)

4.2 Syn på oppdragelse

Vi kommer ikke bort fra at vi må ha noen regler i barnehagen når såpass mange er samlet. Likevel bør det være så få regler som mulig. Som voksne må vi passe oss for at vi ikke drar med oss regler fra flere år tilbake uten å tenke over hvorfor vi har den regelen. Bevisstgjøring i forhold til regler er et viktig arbeid for de voksne i barnehagen. Vi må lære barn konsekvensen av den gyldne regel: ”Du skal gjøre mot andre det du vil at andre skal gjøre mot deg.”

Det betyr at vi må lage planer, regler og rutiner som er tilpasset den aktuelle barnegruppas forutsetninger og behov.

Vi vil prøve å fremme forståelse for solidaritet, raushet, unne og ikke misunne, vennskap og omsorg.

Samtidig må vi evaluere arbeidet med tanke på bedring, basert på både voksnes og barns erfaringer. Vi må derfor hele tiden vise engasjement og sosial kompetanse i samhandling med barnegruppa.

4.3 De voksnes rolle i oppdragelsen

De voksnes rolle er å rettlede og ikke styre, samtidig som vi stimulerer og motiverer.

Barn trenger voksne som griper inn ellers vil "den sterkeste rett herske."

Når vi ippetsetter barn må vi hele tiden tenke på hvordan vi gjør det. Det er bestandig det barnet gjør vi angriper og ikke barnet!

Teoretiske forankringer:

Atferdsmodifikasjon:

Modellering

- Overse/forsterke – gripe inn
- Pass oss for "syndebukkmentalitet"
- Ikke straffe – ødelegger tillit!

Anerkjennende kommunikasjon:

Vise at vi bryr oss

- Gripe inn i positive /negative situasjoner
- Ta vare på opplevelser – vi kan aldri si at barnets opplevelse er feil!
- Ikke rose for å rose – vi må mene det!
- Anerkjenn følelser – sette ord på – det er lov å være sint, lei seg, glad
- Ikke skape vinnere/tapere – Alle har verdi for den de er.
- Barnet skal aldri angripes, det er det barnet gjør vi kan angripe.

4.4 Syn på utvikling og læring

Rammeplanen tar utgangspunkt i et helhetssyn på barn. "Barnets utvikling sees på som et gjensidig og tett sammenvevet samspill mellom de fysiske og mentale forutsetninger i det miljøet som omgir dem."

Barns mentale utvikling skjer ikke i et vakum, men er nært knyttet til de erfaringene det gjør (aktiv læring.) Barnet påvirkes helt fra livets begynnelse av menneskene og miljøet rundt seg og påvirker på sin side også omgivelsene.

I følge loven er det barnehagens oppgave å utvikle barna på alle områder samtdig som rammeplanen sier at det viktigste arbeidet er å lære barn å forholde seg til andre mennesker. Derfor er vi forpliktet til å legge vekt på det sosiale spillet, men samtidig velger vi å ta utgangspunkt i interesse og nysgjerrighet hos barna i forhold til de ulike fagområdene.

Videre er det vår oppgave å skape interesse med det engasjementet vi viser og presse barnet på en positiv måte for å gi dem nok utfordringer.

Dette er hensyn vi må ta når vi legger til rette for et fysisk og psykisk miljø. Miljøet skal gi opplevelser og kunnskaper, og ikke minst verdier og holdninger.

Dette vil vi gjøre med:

- Nysgjerrighet og interesse
- Aktiv læring
- Ulike materialer
- Ulike opplevelser
- Ta hensyn til forutsetninger
- Opplevelse av MESTRING!

5.0 SOSIAL KOMPETANSE

Sosial kompetanse – det handler om å mestre samspill med andre.

Hovedmål 1

Rammeplan for barnehager fremholdes sosial kompetanseutvikling som det mest sentrale utviklings- og læringsområde for barn under skolepliktig alder.

Hovedmål 2

Barna skal oppleve oppholdet i barnehagen som en viktig del av den gode barndom.

Sammen med Sosial kompetanse hører de kunnskaper, ferdigheter, holdninger og motivasjon med og som barn trenger for å mestre de miljøer de oppholder seg i eller som de kan forventes å ta kontakt med, samtidig som trivsel og et positivt selvbilde ivaretas.

Barn blir mer sosiale mens de på samme tid blir mer individuelle og unike.

Sosialisering fyller to funksjoner samtidig. Barn lærer mest om seg selv og andre av erfaringer de gjør i samspillet med andre.

Barn som tilegner seg nye ferdigheter på ulike områder blir stadig mer kompetente og stimuleres stadig sin utvikling gjennom anerkjennelse og mestringsglede.

Sosial kompetanse gjør barna i stand til bl.a. det å ta initiativ, fortsette, tilpasse seg og endre og avslutte interaksjoner ettersom situasjonen tilsier det.

Mislykkes imidlertid barna i å møte de sosiale kravene som ligger i ulike situasjoner, kan det føre til tap av sosial status, avvisning fra andre barn, irettesettelse fra voksne og eventuelt gi grunnlag for mobbing.

Problemer med sosial kompetanse resulterer altså i dårlige interaksjoner med andre barn og voksne. Det vil igjen påvirke barnas motivasjon, selvoppfatning og selvbilde. Kan svekke deres skolefaglige mestring, og medføre at de går glipp av mange positive erfaringer og læringsopplevelser.

Å lære et barn sosial kompetanse vil si å lære de sosiale ferdigheter i tilknytning til aktuelle her-og-nå-situasjoner gjennom hverdagen.

Sosial kompetanse er mer enn summen av konkrete og observerbare ferdigheter. Det kreves også ferdigheter i å tolke og forstå de ulike situasjonene og ferdigheter som til enhver tid er passende. Med andre ord krever sosial kompetanse at man inkluderer mer ”indre ferdigheter” som ikke umiddelbart kan observeres.

Barnehagen skal bidra til at det enkelte barn skal:

- kunne ta og opprettholde kontakt med andre
- utvikle positivt selvbilde og positiv holdning til egen læreevne.
- utvikle selvstendighet, kreativitet og fleksibilitet.
- kunne ta den andres rolle og se en sak fra flere synsevinkler.
- kunne samarbeide, ta hensyn til å vise omsorg for andre.
- lære seg og selv bidra til å utforme positive normer for samhandling.
- utvikle et godt muntlig språk.
- kunne kommunisere effektivt på ulike plan.

Det som gjør livet verdt å leve er følelsen av å ha SAMHØRIGHET med andre – og selv føle seg GOD NOK!

En POSITIV SELVOPPFATNING får barn gjennom å MESTRE FERDIGHETER som er betydningsfulle i det miljøet de er en del av – og gjennom å få POSITIVE REAKSJONER på sin atferd.

5.1 Empati og rolletaking

Det vil si å kunne sette seg inn i andres følelser og handle ut ifra det.

Eks. Marit tar en bamse fra Evy. Evy blir lei seg og gråter. Den voksne påpeker overfor Marit, at Evy ble lei seg fordi hun tok bamsen. Marit må gi den tilbake. Evy blir glad, og Marit får positiv bekreftelse for sin handling.

5.2 Selvkontroll

Det vil si å utsette egne behov, lære å bli enige.

Eks. To gutter leker ute. Den ene har lyst til å leke politi med de store syklene, den andre har lyst til å leke i sandkassa først og etterpå politi! Den voksne gir positiv tilbakemelding, for at de klarte å bli enige,

5.3 Selvhevdelse

Det vil si å ta kontakt med andre og selv få oppmerksomhet fra andre på en grei måte.

Eks. Toril har lyst til å perle sammen med de andre barna. Går bort til bordet og sier til de andre: "Jeg kan godt finne bare de røde perlene". De andre aksepterer dette, kontakten er oppnådd.

5.4 Pro-sosiale handlinger

Det vil si gode handlinger som er til nytte for andre.

Eks. Barna skal lære å dele, vise godhet, hjelpe og oppmuntre andre.

5.5 Lek - glede - humor

Det vil si at barna skal oppleve å ha voksne i barnehagen som viser glede, bruker humor og legger til rette for å fremme dette hos barna.

Å forholde seg til andre er kanskje det mest vesentlige barnet lærer i barndommen.

6.0 LEIK

Leiken er barnets naturlige og mest dominerende aktivitet i førskolealderen. Den gir barnet mye glede. Samtidig kan leiken være problemløser, og barnet kan bearbeide det som føles vanskelig i virkeligheten.

Leiken stimulerer barnets generelle utvikling: Intellektuelt, språklig, fysisk, sosialt og emosjonelt. Barnekulturen får vokse frem og utvikle seg gjennom leiken. Barns egen kultur har stor betydning for barnets selvoppfatning og identitetsutvikling. Leiken gir også næring til barnets fantasi og kreative tenkning. Selv om leiken er et pedagogisk virkemiddel for å fremme barnets utvikling, er den først og fremst et mål i seg selv. Leiken har en egenverdi! Barna leiker fordi det er morsomt. Leiken er spontan, lystbetont og frivillig. I tillegg er leiken ufarlig – alt skjer ”på liksom”. Dette er trygt og godt for barnet.

Leiken skal foregå på barnas premisser. Vi må respektere at her er det barna som bestemmer. Barna må ha muligheten til å leike uforstyrret, uten voksnes innblanding. Men den voksne må være aktiv observatør og støtte og hjelpe ved behov. Vi må se til at barna lærer lekereglene, slik at de får innpass i leiken. Barnets basiskompetanse (sosiale og språklige ferdigheter) er avgjørende for hvordan barnet mestrer sosial leik. Rolleleiken er en viktig form for leik, fordi den øker barns sosiale kompetanse.

Den sosiale leiken krever visse ferdigheter, som bl.a.:

- vente på tur
- lytte til andre
- hjelpe hverandre
- forhandle om tema
- inngå kompromisser
- gjøre avtaler om roller
- kontrollere sine egne impulser
- tilpasse seg andres forestillinger og forslag
- dele med andre, og samtidig gi uttrykk for egne innfall og ideer

Barnehagen skal derfor legge vekt på å gi barna opplevelser og erfaringer som gir næring til barnas rolleleik.

Videre blir frihet, tid og rom (det fysiske miljøet) viktige elementer for å ivareta leiken. Den såkalte frileiken har en sentral plass på dagsrytmen vår. Vi har et bevisst syn på leiken, og vi ønsker å verne om barnas frileik.

7.0 VOKSENROLLA I BARNEHAGEN

Det er den voksne i barnehagen som har hovedansvaret for å utvikle den gode barnehage.

De voksne i barnehagen har flere ulike roller overfor barna, og for å bidra til å oppfylle den gode barndommen er det viktig at de voksne er bevisst sine mange roller.

7.1 De ulike rollene den voksne har i barnehagen

Tilrettelegger

- den voksne skal gi tid og rom for lek og hverdagsaktiviteter
- skal gi opplevelser som stimulerer til barns nysgjerrighet og inspirerer til lek
- skal legge til rette for det fysiske miljø slik at det er stimulerende for barnets utvikling

Observatør

- skal se, lytte og registrere hva barna holder på med i barnehagen, og skal kunne bruke innhentet informasjon til videre planlegging.

Aktiv deltaker

- skal være aktiv og engasjert i det barna er opptatt av.
- skal bevisst bruke her- og -nå situasjoner, for å fremme barns utvikling.
- skal vise innlevelse og være anerkjennende i samspill med barn og voksne.

Modell

- skal være bevisst at man som voksne er et forbilde for barna i alle situasjoner og handlinger.
- Barna ser opp til oss voksne, og vil gjøre ting som vi voksne gjør. Det er da viktig at vi voksne er bevisst denne rolla, og tenker over på hvordan vi er sammen med barna.

Inspirator

- skal stimulere barns naturlige lyst til å lære gjennom det daglige samspillet
- skal undre seg sammen med barna, og gi barna hjelp til å oppdage verden, foreta egne valg og reflektere over opplevelser og inntrykk.

Samtalepartner

- skal være lyttende, oppmerksom og interessert.
- skal være bevisst på språket sitt, og hvordan barn kommuniserer.
- skal snakke med barna.
- skal følge opp barns tanker og delta i barns samtale.

Formidler

- skal dele erfaringer og kunnskap i samspill med barna
- skal formidle med utgangspunkt i barns interesser/her og nå situasjoner.

Omsorgsgiver

- skal vise nærhet, åpenhet, varme, ømhet, godhet, hengivenhet, oppmerksomhet, tålmodighet og innlevelse.
- skal ha en beredskap til å hjelpe, støtte, gi anerkjennelse og bekreftelse. Viktig at den voksne ser barnets behov og ønsker.
- skal ta vare på barnas grunnleggende fysiske behov (mat, klær, søvn..)

Det er viktig at personalet i barnehagen er i stand til å legge til rette for et miljø som fremmer den gode barndom i barnehagen.

“Den gode voksne” i barnehagen er en som kan utfylle de ulike rollene mest mulig, og har evnen til å se barna og deres behov. Det er viktig å få med seg at det til en hver tid kan være vanskelig å utfylle alle rollene men det bør være et mål å strebe mot. Det er viktig at en bevisstfjør personalet på at vi har mange og krevende oppgaver i barnehagen. Vi skal ikke bare passe på barna slik en så på det for 50 år siden. Det kan være vanskelig å arbeide med alle rollene samtidig. En kan plukke ut noen områder som en skal jobbe med i løpet av et år, og så ta noen andre områder neste år. Det kan bli forvirrende for personalet viss det blir for mye å forholde seg til. En må være realistisk og ikke gape over for mye på en gang.

Vil kort komme inn på voksenrollen i leken, fordi leken er en sentral del av barnehagedagen. Frilek er den store delen av inne- og uteperioden i barnehagen da barna selv velger *hva* de har lyst til å leke, og *hvem* de har lyst til å leke med.

Frileken er ofte i vesentlig grad fri for styring av de voksne. Frilek er barnestyrt lek. Senere tids forskning har vist at medlæring gjennom frilek ikke alltid bidrar til en positiv sosial og individuell utvikling for alle. Fenomener som sosialt hierarki, streving etter å bli akseptert, erting og avvisning av enkeltbarn er vanlig. Det er derfor viktig at de voksne kan ha en mer aktiv rolle også i frileken. De voksne kan ha en aktiv rolle, mens leken for barna likevel oppleves som fri. En kan observere frileken, f.eks. se om det er noen som faller utenfor. Så kan en gå inn i leken på barnas premisser for å prøve å endre mønsteret som har oppstått.

8.0 KOMPETANSEUTVIKLING

Oppvekststyret og Formannskapet har vedtatt en kompetanseutviklingsplan for oppvekstsektoren i Hemne kommune for perioden 2000-2003. Denne planen sier følgende om barnehagene :

8.1 Barnehageledere

Denne planen sier at : ” Barnehageledere skal ha kompetanse for
Å tilrettelegge egen barnehage for rammeplan- fysisk, organisatorisk og innholdmessig.
Å lede barnehagen i samsvar med lov, forskrift og gjeldende avtaleverk.”

Det sies videre at det først og fremst er styrerne som skal stå for gjennomføringen av rammeplanen, planlegging og tilpasning av enheten.

Etterutdanning for barnehageåret 2000-2001 skal hovedsakelig foregå lokalt.

Aktuelle tema er :

sosial kompetanse

ledelsesutvikling

kompetanseheving i bruk av data

pedagogisk veiledning

utvikling av samarbeidskompetanse

8.2 Barnehagens øvrige personale

Planen sier at assistenter og andre ansatte i barnehagen skal ha :

Kjennskap til prinsippene og retningslinjene for barnehagen og de krav om endringer som følger av dem

Kompetanse som setter dem i stand til aktivt å delta i tilpasningen av virksomheten

Gjennomføring av kompetanseutviklinga for assistentene skal delvis følge opplegget for barnehagelederne og delvis skje gjennom interne opplegg.

Kompetanseutviklingsplanen for Oppvekstsektoren i Hemne kommune er generell. Styrerne vil i samarbeid med Oppvekstkontoret samordne kursing, samarbeid om årsplanlegging og virksomhetsplanlegging.

Barnehagene har 5 planleggingsdager i året. Disse brukes til kursing, planlegging og evaluering av den pedagogiske virksomheten. Barnehagene i Hemne har sosial kompetanse og dokumentasjon av kvalitet som felles satsningsområder.

